KIBERJINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI

G.K. Kasimova[1]
B.B. Bagirov[2]
[1]Osiyo xalqaro universiteti,
[2]O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Akademiyasi
guzal.kasimova.85@mail.ru/

Annotatsiya. Mazkur tezisda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi sharoitida kiberjinoyatchilikka qarshi kurashda raqamli texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati tahlil qilingan. Raqamli dalillar bilan ishlash, axborot xavfsizligini ta'minlash va ichki ishlar organlari xodimlarining raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: kiberjinoyatchilik, kiberxavfsizlik, raqamli dalil, axborot xavfsizligi, ichki ishlar organlari, raqamli texnologiya.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng tarqalishi inson faoliyatining deyarli barcha sohalariga ijobiy ta'sir ko'rsatishi bilan bir qatorda, kibermakonda yangi tahdidlarning paydo bo'lishiga ham sabab bo'lmoqda. Shu nuqtayi nazardan, kiberxavfsizlikni ta'minlash davlat va jamiyat xavfsizligining muhim yo'nalishlaridan biriga aylandi [1]. Internet orqali firibgarlik, shaxsga doir ma'lumotlarni qonunga xilof ravishda olish va tarqatish, axborot tizimlariga ruxsatsiz kirish kabi harakatlar ichki ishlar organlari xodimlaridan maxsus bilim va raqamli ko'nikmalarni talab qiladi.

Kiberjinoyatlarning muhim xususiyatlaridan biri ular bilan bog'liq ma'lumotlarning katta qismi elektron muhitda shakllanishidir. Kompyuterlar, mobil qurilmalar va boshqa raqamli axborot manbalarida saqlanadigan ma'lumotlar muayyan holatlarda tergov uchun ahamiyatli bo'lishi mumkin. Raqamli dalillarni aniqlash, saqlash va tahlil qilishda ularning yaxlitligini ta'minlash muhim talablardan hisoblanadi [3]. Shu bilan birga, raqamli ma'lumotlar bilan ishlashda shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish talablariga qat'iy rioya qilinishi zarur. O'zbekiston Respublikasining "Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida"gi Qonuni ushbu sohadagi munosabatlarni huquqiy tartibga solishning muhim asoslaridan birini tashkil etadi [2].

Kiberjinoyatchilik transmilliy xususiyatga ega bo'lishi mumkinligi sababli unga qarshi kurashda xalqaro hamkorlik ham muhim ahamiyat kasb etadi. INTERPOL strategiyasida kiberjinoyatlarga qarshi kurashda axborot almashinuvi, mutaxassislarni tayyorlash va zamonaviy texnologiyalardan foydalanishga alohida e'tibor qaratilgan [4]. Kiberjinoyatchilikning oldini olishda aholining raqamli savodxonligini oshirish ham muhimdir. Foydalanuvchilarni shubhali havolalar, soxta internet resurslari, ijtimoiy muhandislik va boshqa xavflar haqida xabardor qilish ko'plab kiberhuquqbuzarliklarning profilaktikasiga xizmat qilishi mumkin.

Kiberjinoyatchilikka qarshi samarali kurash huquqiy bilim, zamonaviy texnologiyalar va raqamli kriminalistika sohasidagi ko'nikmalarning uyg'unligini talab qiladi. Shuning uchun Ichki ishlar akademiyasi kursantlarini tayyorlash jarayonida kiberxavfsizlik va raqamli dalillar bilan qonuniy ishlash bo'yicha bilimlarni shakllantirish dolzarb vazifalardan hisoblanadi.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasining 2022-yil 15-apreldagi O‘RQ-764-son “Kiberxavfsizlik to‘g‘risida”gi Qonuni.
2. O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 2-iyuldagi O‘RQ-547-son “Shaxsga doir ma’lumotlar to‘g‘risida”gi Qonuni.
3. Casey E. Digital Evidence and Computer Crime: Forensic Science, Computers, and the Internet. – 3rd ed. – Academic Press, 2011.
4. INTERPOL. Global Cybercrime Strategy 2022–2025. – Lyon: INTERPOL, 2022.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.